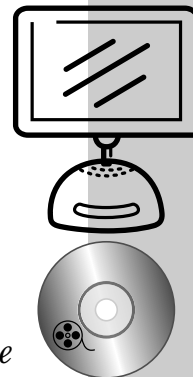

10.3

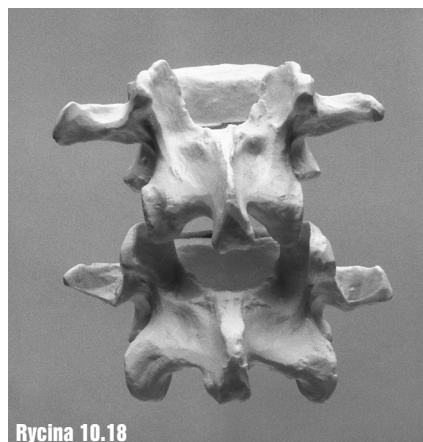
Kręgosłup lędźwiowy L₁–L₅ Ustawienie w pozycji neutralnej

Pacjent w pozycji leżenia bokiem
Manipulacja ślizgowa do rotacji

Należy przyjąć, że stwierdzono dysfunkcję somatyczną (S-T-A-R-T) oraz że celem terapii jest wykonanie manipulacji ślizgowej do rotacji i uzyskanie kawitacji na poziomie L₃–L₄ po prawej stronie ciała (ryc. 10.17, 10.18).

Rycina 10.17

Rycina 10.18

LEGENDA

- * Stabilizacja
- Aplikator
- ➔ Płaszczyzna zabiegu (osoba wykonująca zabieg)
- ⇒ Kierunek ruchu ciała (pacjent)

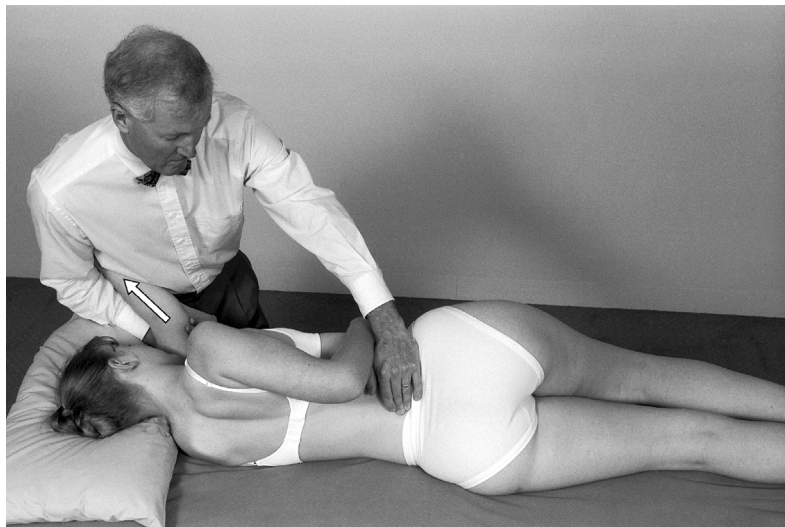
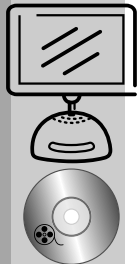
Uwaga. Wielkość strzałek nie określa graficznie zakresu czy siły manipulacji.

1. Ułożenie pacjenta

Pacjent znajduje się w pozycji leżenia na lewym boku z poduszką ułożoną pod głowę i odcinkiem szyjnym.

Dolna część ciała. Należy wyprostować niżej ułożoną (lewą) kończynę dolną pacjenta i upewnić się, że znajduje się ona w jednej linii z kręgosłupem ustawionym w pozycji neutralnej. Trzeba też lekko zgiąć staw biodrowy oraz kolanowy wyżej ułożonej kończyny dolnej pacjenta i umieścić ją tuż przed niżej leżącą kończyną dolną. Niżej leżąca kończyna dolna i kręgosłup pacjenta powinny znajdować się w jednej linii. Stawy biodrowy i kolanowy niżej leżącej kończyny dolnej nie powinny być zgięte.

Górna część ciała. Należy delikatnie wyprostować wyżej leżący staw ramienny pacjen-

Rycina 10.19

ta i umieścić jego prawe przedramię na dolnych żebrach. Wykorzystując lewą kończynę górną do palpacyjnego sprawdzenia przestrzeni między wyrostkami kolczystymi L_3-L_4 , trzeba wprowadzić prawą rotację górnej części ciała pacjenta do segmentu L_3-L_4 .

Prawą rotację uzyskuje się dzięki lekkiemu przytrzymaniu prawą ręką lewego stawu łokciowego pacjenta i przyciągnięciu go do osoby wykonującej zabieg oraz w kierunku dogłównym, w stronę górnej części kozetki (ryc. 10.19). Należy uważać, by w czasie tej czynności nie zginać kręgosłupa pacjenta. Prawą rotację zwiększa się do momentu, gdy ruch odczuje ręka sprawdzająca palpacyjnie segment L_3-L_4 . W technice tej wykorzystuje się chwyt pachowy. Kończyna górna osoby wykonującej zabieg ułożona w rejonie pachy pacjenta kontroluje zakres rotacji w jego górnej części ciała.

2. Ustawienie osoby wykonującej zabieg

Pozycja stojąca blisko brzegu kozetki. Stopy lekko rozstawione, jedna kończyna dolna jest umieszczona za drugą (ryc. 10.20). Należy utrzymać wyprostowaną postawę ciała, ustawiając się nieznacznie w kierunku górnej części ciała pacjenta. Lewa koń-

czyna górna osoby wykonującej zabieg powinna być ułożona maksymalnie blisko tułowia.

Rycina 10.20

3. Ustawienie do pchnięcia manipulacyjnego

Lewe przedramię należy ułożyć między mięśniem pośladkowym średnim i wielkim pacjenta. Lewe przedramię osoby wykonującej zabieg kontroluje zakres rotacji dolnej części ciała, prawe przedramię natomiast umieszczone w rejonie górnej, przedniej części klatki piersiowej kontroluje zakres rotacji górnej części ciała pacjenta. Najpierw trzeba wykonać rotację miednicy i lędźwiowego odcinka kręgosłupa pacjenta w kierunku osoby wykonującej zabieg. Ruch ten kontynuuje się do chwili wycucia napięcia w segmencie L₃–L₄. Wykorzystując prawą kończynę górną należy rotować górną część ciała pacjenta w przeciwnym kierunku od osoby wykonującej zabieg do momentu odczucia napięcia w segmencie L₃–L₄. Należy zachować ostrożność i unikać nacisku na pachę pacjenta. Na koniec należy obrócić całe ciało pacjenta o około 10–15° w kierunku osoby wykonującej zabieg, utrzymując w tym czasie napięcie stworzone w segmencie L₃–L₄.

4. Ustawienie pozwalające na uzyskanie właściwego napięcia wstępnego

Należy się upewnić, że pacjent jest rozluźniony. Utrzymując wszystkie chwytty, trze-

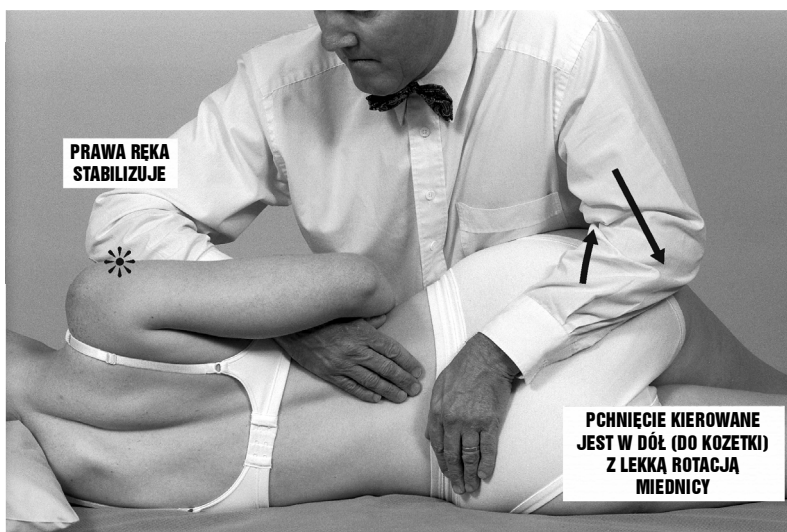
ba wykonywać wszelkie niezbędne ruchy zgięcia, wyprost, skłonu bocznego lub rotacji do chwili odczucia właściwego napięcia i koncentracji sił w segmencie L₃–L₄. Pacjent nie powinien odczuwać żadnego bólu ani dyskomfortu. Osoba przeprowadzająca zabieg powinna wykonać ostatnie dopasowania, wykorzystując niewielkie ruchy w stawach ramiennych, w stawach tułowiowych oraz w stawach skokowych, kolanowych i biodrowych.

5. Tuż przed manipulacją

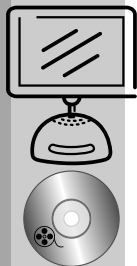
Należy się rozluźnić i – jeśli to konieczne – poprawić zrównoważenie. Głowę trzeba trzymać prosto; spojrzenie w dół zmniejsza prędkość manipulacji. Manipulacja HVLA jest skuteczna, gdy pacjent i osoba wykonująca zabieg są rozluźnieni i nie napinają się. To właśnie nadmierne napięcie jest częstą przeszkodą w uzyskaniu kawitacji.

6. Wykonanie manipulacji

Prawa kończyna górną osoby przeprowadzającej zabieg ułożoną w rejonie piersiowym nie wykonuje pchnięcia manipulacyjnego, ale utrzymuje stabilizację. Lewa kończyna górną (wykonująca impuls manipu-

Rycina 10.21

lacyjny) powinna znajdować się maksymalnie blisko tułowia. Pchnięcie HVLA należy wykonać, naciskając lewym przedramieniem na pośladek pacjenta. Siła skierowana jest w dół (do kozetki). Jednocześnie rotuje się miednicę w kierunku osoby wykonującej zabieg (ryc. 10.21).

Pchnięcie manipulacyjne, chociaż bardzo szybkie, nie może być wykonane zbyt mocno. Celem powinno być zastosowanie minimalnej siły pozwalającej na uzyskanie kawitacji w rejonie stawu. Często błędem jest stosowanie nadmiernej amplitudy i wykorzystanie zbyt małej prędkości pchnięcia.

PODSUMOWANIE

Kręgosłup piersiowo-lędźwiowy L₁–L₅ Ustawienie w pozycji neutralnej

Pacjent w pozycji leżenia bokiem

Manipulacja ślizgowa do rotacji

- **Ułożenie pacjenta:** pozycja leżenia na lewym boku

Dolna część ciała. Lewa kończyna dolna znajduje się w jednej linii z kręgosłupem. Prawy staw biodrowy i kolanowy są lekko zgięte; prawą kończynę dolną należy umieścić przed niżej leżącą kończyną dolną

Górna część ciała. Należy prowadzić prawą rotację górnej części ciała pacjenta do momentu odczucia napięcia w segmencie L₃–L₄. Należy uważać, by w czasie tej czynności nie zginać kręgosłupa pacjenta (ryc. 10.19). W technice tej wykorzystuje się chwyt pachowy

- **Ustawienie osoby wykonującej zabieg:** pozycja stojąca blisko brzegu kozetki. Stopy lekko rozstawione, jedna kończyna dolna jest umieszczona za drugą. Należy utrzymać wyprostowaną postawę ciała, ustawiając się nieznacznie w kierunku górnej części ciała pacjenta (ryc. 10.20)
- **Ustawienie do pchnięcia manipulacyjnego:** lewe przedramię należy ułożyć między mięśniami pośladkowym średnim i wielkim pacjenta. Trzeba wykonać rotację miednicy i lędźwiowego odcinka kręgosłupa pacjenta w kierunku osoby wykonującej zabieg. Ruch ten kontynuuje się do chwili wyczucia napięcia w segmencie L₃–L₄. Należy wykonywać rotację górnej części ciała pacjenta w przeciwnym kierunku od osoby wykonującej zabieg do momentu odczucia napięcia w segmencie L₃–L₄. Następnie należy skrócić całego pacjenta o około 10–15° w kierunku osoby wykonującej zabieg
- **Ustawienie pozwalające uzyskać właściwe napięcie wstępne**
- **Tuż przed manipulacją:** należy się rozluźnić i poprawić zrównoważenie
- **Wykonanie manipulacji:** pchnięcie manipulacyjne wykonuje się w dół (do kozetki). Jednocześnie rotuje się miednicę w kierunku osoby przeprowadzającej zabieg (ryc. 10.21). Lewa kończyna górna pacjenta ułożona w rejonie pachy nie wykonuje pchnięcia manipulacyjnego, ale utrzymuje stabilizację